

Abonnement pour un an:

300 piastres

Edition spéciale 300 piastres

Adresse:

Idjtihad Constantinople

Téléph-St, 865

XXème ANNÉE

15 Juillet 1925—No 184

فلسفی ، اجتماعی ، ادبی ، اقتصادی مجموعہ

آبونمان : سنہ لکی [۲۴ نسخہ]

تورکیا ایچون ۲ ، خارج ایچون

۳ ، اعلا کاغذلیسی ۵ لیرادر .

ادارہ خانہ سی

جفال اوغلندہ « اجتہاد ٹہوی »

تلفون : استانبول ۸۶۵

یکرمنجی سنہ

نومرو ۱۸۴-۱۵ تموز ۱۹۲۵

کوریورسکنز، که طبیعتده هرشی حر کتده در و سزادما ایدیورسکنز، که طبیعت حد ذاتده اولودر و «نه نه رژی» سز در . اساساً ذی حرکت، مؤثر [Agissant] اولان بو «کل Tout» ک برحر که محتاج اولدیغنی ظن ایدیورسکنز! پک اعلا! بو محرک [Moteur] ندر؟

بر روح Espri در یعنی قطعاً آکلاشیلماز و متناقض بر موجود . بناءً علیه سزه دییه حکم ، که ماده نك بالذات و بذاته حرکت ایتدیکی حکمنی استنتاج ایدیکنز؛ و طبیعتی فعالیتیه کتیرمهیه مقتضی هیچ برشیته مالک اولمایان او روحانی محرک کزدن دم اورمانی بر اقبکنز . بیهوده کشت و گذارلر کزدن عودت ایدیکنز . خیالی برجهاندن چیقکنز، موجودیت حقیقیه ایله موجود ، شائی برجهانه کیکیکنز، اسباب تالییه عطف اهتام ایدیکنز، مشهود کز اولان کافه آثاری حصوله کتیرمک ایچون طبیعت ک محتاج اولمادیبی اسباب اولیه [Causées premières] لرینی آتیاتیجی لره بر اقبکنز . راهب ملیه

اللهکنزک عظمتنی بولد یغکنزی ظن ایتدیکیکنز متعضی ذره لر اوکنده استغراقه دالکنز؛ بتون بوشیلر بواللهک وارلغنی اثبات ایتیه جکدر؛ بتون بوشیلر یالکنز اثبات ایده جکدر، که کائنات هیئت مجموعیه سی اولان و نامتناهی ترکیبات متنوعه حصوله کتیرمه ییلان تأثیرات و ماده لرک عظیم تنوعی حقنده مالک اولماکنز اقتضا ایدن فکرلره مالک دکلسکنز . بو اثبات ایده جکدر، که طبیعت ک نه اولدیغنی بیلیم یورسکنز؛ میقرو سسقولیه مجهز اولدوقلری حالده بیلیمه کوزلریکنزک آنجاق پک آز بر قسمنی کوردیکی بر سورو موجودات حصوله کتیرمهیه غیر قابل اولدیغنه حکم ایتدیکیکنز زمان طبیعتک قوتلری حقنده هیچ بر فکره مالک دکلسکنز؛ خلاصه کلام بو کیفیت اثبات ایده جکدر ، که قابل حس یاخود بیلیمه سی ممکن اولان طامللری بیلیمه دیکیکنز ایچون ضمننده ، حقیقی بر فکر ایدنمه کز دائماً غیر ممکن اولاجاق بر طاملی مراد ایتدیکیکنز بر کله دن استعانه ایتیه یی ده ا قیصه بولیورسکنز .

مبحث ۳۵ — جهان خالق اولونماشدر و ماده کندی کندینه حرکت ایدر .

قارلرمزدن مکتوبلر

بایورد نه حالده ؟
۱۶ مایس - ۳۴۱

عزیزم و محترم استادم افندم ،

شیدا بلبللری باغلرینی ترک ایدملی سنبللری پریشان، کلری قان اغلایان باقیمسز، طالعیز و تاریخی بایوردده ، کوزهل تورکجه مزک الدلبر بدیعه لرینی بر اقان (ذهنی) مرحومک مملکتکنده کوریه لک ، تدقیق و تتبعه دکر و بناءً علیه سزه یازیله حق چوقشی وار . مساعده ایدرسه کز اداری خاسته لغمزک ، بویوک دردیمزک انسانی تومید و منکسر ایدن قورقونج اعراضی کوزومک کوردیکی، عقلمک اوردیکی قادار عرض واتیان ایدیم :

استاد ، آب و تابی دیندن و جهلن آلان بومدمش درد . . . بوتون قابلیت و استعدادیمزی ضموره اوغراتان بو قدر پرستلک علی . . . اراده مزی فلجه مغویتمزی فسادده ، مفکره مزی ضلاله محکوم ایدن بومضر و احاکار ایمان و توکل صورت مطلقه ده روحلریزدن سوکولوب آتیلماقجه بزم ایچین ، حتی تکمیل شرق ایچین یشامق و پایدار اولوق

بزه کال غرور ایله مؤثرسز اثر یوقدر دیورلر ؛ هر دقیقه ده بزه تکرار ایدیورلر، که دنیا کندی کندینه وجود بولماشدر . فقط کائنات بر مؤثردر ، او اصلاً بر نتیجه دکلر ؛ بر مصنوع Ouvrage دکلر ؛ او اصلاً ابداع اولونماشدر ، زیرا ابداع اولونماسی محال ایدی . دنیا دائماً موجود اولمشدر ؛ موجودیتی ضروری و وجوبی بر موجودیتدر . مؤثری کندیسنده در ، کندی کندیسنک مؤثریدر . ماهیتی حرکت ایتک و حصوله کتیرمک اولان طبیعت، کوزلرمزک اوکنده یاپدینی و جهله ، وظیفه لرینی یاملاق ایچون ، غیر مرئی و کندیسندن داها زیاده غیر معلوم بر محرکه محتاج دکلر . ماده کندی «نه نه رژی» سی ایله ، عدم تجانیسی Hétérogénéité نك نتیجه ضروریه سی اولاراق حرکت ایدر ، یالکنز حرکتلرک یاخود فعل و تأثیرده بولونما [Agire] لرک تنوعی، ماده لرک تنوعی تشکیل ایدر، موجوداتی یکدیگر- لرندن ، آنجاق ، اعضامزه ایصال ایتدیکاری انطباعلرک یاخود حرکتلرک تنوعلریله تفریق و تمیز ایدرز .

آه استاد! بویوک خسته لغمزهك (بایبورد) ده کی اعراضی
ا کلاتمی ایچون نصل بر لسان و بیانه صیفینه جغمی بیله میورم.
جامعه لرده عباد الهه و عظمی نصیحتده بولنان شاشقین خواجه لرک
صاحه لرینی، دولایسیله جاهل خلقك روحنده کوکله شن
قناعتلری، صوکر ابو غافلانه و جاهلانه عقیده لرله مجهز
ظلمت زده انسانلرک زوالی، بدیخت قرده شلرمزك اوفاجق
بر یکیکلک، کوچوک بر ضرورت مدنی و حیاتی قارشینده
طاقدیق لری طور ممانعت ایله جوش و خروشه کان بعضلری
کورسه کر آغلا سکر استاد!

بودردك دواسی اولاجق مکتب، حالا بایبوردده یوق!
زنکین فیاض بایبورد، ذکی حقایقشان بایبوردلیر حالا
یرنده صایقمده در. برلیسه وارمش: کچن سنه لغوایدیلش
طلبه لری بوبوش طولاشمقده، اوتده بریده چراقلق،
اصنافلق ایتمکده. مکتب مکتب! دییه باغروب طور یورلر.
فقط، دیکله ی، بو عقل سلیمك، حیات و احتیاجك
فریادینه قولاق آسان نرده؟.. بر (ایلك ارکك مکتبی)
وار: چوق آجینه جق وضعیتده مدیری مکتبساتندن غیر
مستفید: معلملری طاش مکتبک محصولی. هپسی علمی
بر مسلک اولان مربیلیمك، معلملکک متعارفه لرندن
بیله بی خبر. بری برینك کوزلرینی ایوب طور یورلر..
قیزمکتبی اوندن بدتر. والحاصل هر ایکسی ده مکتب دکل،
مقتل هله بر حیوان آخورینه بکره یغیر رسمی بر محله
مکتبی وارک خواجه سی قرآندن بشقه بر شیء بیلمیور.
هواسر، ضیاسر یرده چوققلری زهرله یوب طور یورلر.
قائم مقامه ایکی دفعه سویله دیکم حالده قسانه مدی حلق،
اولدجه اویانق، چالشقان وپك ذکی در. بوراده محقق
آدم عقلی بر مدیر اداره سنده مسلکی سور معلملردن
مرکب برلیسه ایستر، پك آزمانده (بایبورد) ده بصورتله
مسمود بر حرکت فکریه، امیدبخش بر انقلاب بایبیلر!..
باشی، یاشنی آلمش انسانلر بیله او قومق هوسنده! اولجه
کنجملرک آچدینی خلق کیجه درس لرینه قرق الی یاشنده
احتیاسلرلرک دوام ایتمیکنی سویله دیلرده حیرت ایتم. .
بایبوردلیر صوکل فلا کتلدن ایجه بر حصه انتباه آلملر،
حیاتک بی امان سسله لری خلقك قفاسنده درین بر
صسارصیتی حصوله کتیرمش، فقط، مع التأسف فکر

آرزولری، فلاح و خلاص امیدلری منقطع اولمی در!..
اساسات اسلامی نه مرتبه یوکسک، فیاض و شمولی
اولورسه اولسون بزده کی تلقیسی، قفامزده یاشایان شکلی،
مادامکه بزده فکر واراده قوتلریمزدن استفاده امکانی بر اقمیور
مادامکه هر یرده مسلمانلر سفیلانه و ذلیلانه سورونمکدن،
اسارت و محکومیتدن قورتلره میورلر، بو طوتولان یول بوکون
ایچین بر سبیل فلاح، بر طریق نجات دکل در! بو فاجع،
مبکی و طارانکیز نتیجه، قانایوب طور ورکن، مرتجع لرک
ادمالری سفسطه، مغالطه دیکلمی در!..

(النظافة من الایمان) حدیثی، خوش و جیز بر سوز،
سوسلی بر لوحه اولمقدن باشقه بر ایشه یرادینی ادما
ایدیله بیلمی؟.. علم تربیه، بر چوق تکرر لرله تمیزلکی
و تمیز اولمی بر اعتیاد، شعور سزجه اجرا ایدیلرک بر
حاله کتیرمدکجه بحق نظیف اوله بیلمی یز؟.. اوله ظن
ایدیورمکه یا کید یغمزک مهم و اساسی نقطه حیاتک، انسانلرک
قوری نصیحتلر، بعض تالی احتیاجلره جواب و یرن فورموللر
وبداهتی تثبیت ایدن و جیز لرله انسانلرک قابل اداره و احیا
اولد یغنه اینا بمقلغمز در!.. اکر انسانلر هر سویله نن سوزی،
یا ککر ایشتمکله و سویله مکله باش یا په بیلسلر دی، بو قدر
دارالتریه لرله، اصلاحخانه لرله، مکتبلره نه لزوم قالردی؟
انسانیت و مدنیت طور مق و دیکلنمک بیلیمکسزین
متادیا ایلرلرکن، دائماً ده کیشن حیاتی، هر دم تجدد
ایدن زمانی، کر بیچ چاموری کچی، بیک بو قدار سنه
اول، او وقتک احتیاجلرینه کوره خاضر لسان، قالبلره
صومقمه چالشمق غیر طبیعی و غیر مشمر بر همتدر بر
بدل القدر!..

سزدن آلدیغ فیض عرفان و نور اجتهاد ایله صاغلام
بر ایمان، صارصیلماز بر اطمینان ایله قائمکه، بوکونک دینی؛
بوکونک مدنی در: هر دین بر زمان و مکانک مجموعه
عرفانی، مدنی و اولدینی کی..

بوکونک مدنیتنی، دساتیر روحیه و اجتماعیه سی، تربیه
علمی بر آن اول آلامز، بوکونک طرز حیاتی، قبول ایتمز،
بوکونک علم و عرفانی در حال اکتساب ایتمز ایسه ک بزم
ایچون تاریخن و یرک دیندن باشقه صاقلانه جق بر یر
بو قدر!..

طرز زندن بایورده، او طومویلر موسم طولایسیله
ایشله مدیکی ایچون، آلتی کونده کله بیلدک. ۳۰۰۰ کیلومتره
یاقین بوساحه اوزرنده کوسته بک یوواسنه بکزه یین اوزر
یکرمیشر خانه دن مرکب سکرز اون کوی ایله بر قضا
برده ولایت مرکزندن باشقه بر شی کورمینجه، دینیت
و ملیت لرینی ترک و تورک لکی قبول ایدم جک مهاجر طائله لر
جلای مسأله سنده نفوذ و اصابت نظریکزه اعتماد و حیرانیم
آرتدی. آلتنده نهایتسز ثروت و رفاه صاقلایان وحشی
کوزل لکترله مالی یوزنکین وطن پارچه سی، الی آلتش
ملیونلق بر ملتی مرفه ایشاتمه مساعد ایکن، سطحنده
چاپا ایله صباحدن آقشامه قدر ایرغادکی چالیشدینی حالده
غدا سنی بیله چیقارمه میان کویلیر، کله نک عضوی ثقیل
واک شموللی معناسیله آج، آج! .

بو خسران انکیز بوشلنی نه صورتله طولدیره جغز،
دنیا به طوغمه لر ایله وداع ایتمه لر بر اولان چوجقلریمزله می،
یا خود کنجلشمه دن اختیار لایان زوالیلرله می؟ یوقسه
برقمی، صیتمه لی و متورم کنج لک محصول حیات لریمه می؟
نچره سز، آبدسته خانه سز، کوسته بک یووالرینه بکزه یین
ظلمت آباد محنت خانه لرده یتیشن زوالیلرله می؟ ! .

ا. ب

اجتهادک مطالعه سی :

خبر مرکز تلاشی معذور کورمه لی یز و بونی تورکک،
تام الصحه اوله رق هر سنه یوزلرجه بیک آرتان بر ملت
اولمایه قرار ویردیکنه بشارت عد ایتمه لی یز: خسته لقلری
اولان ملت یالکز زدکوز (فرانسه) ده مدهش ورم و فیا تی
واردر (پورتکیز) ده فرنکی خسته لنی صیتمه قادر
عمومیلشمشدر الخ. خسته اولماقن قورقاز؛ مه لک
و مخوف اولان، خسته اولماق و خسته لغی اوزهرینه
قوندور ماما قدر. مادام که ملت، منور لری کوزیله، خسته .
لقلرینی کورریور. شفا یاب واک کوربوز بر عرق اولاجا قدر.
دیگر منور سیاست لر مرکز یاننده شدید و منور برده سیاست
صحه من بولونا جقدر .

جر یانلرینک انکشاف و تأسسنه، قونفره رانس لر، مسامره لر
ویریه لک بونلرک تنویر و ارشادینه چالیشیمدینی ایچون
بومسعود فرصتدن ذره قادر استفاده ایدیه مه مکده در.
مأمورین حکومت، سیاست علتنه اوغرامش، ایشاری
کوچلری هب دیدی قودی. زراعی، صهی، اقتصادی،
تجاری مسئله لر اوزرنده قفا یورمش، بو خصوصده خلقه،
رهبر لک، عقل خواجه لینی ایدم جک کیسه یوق .

برده (کنج لک درنکی) وار؛ یکریمی بشلک اختیار لر
طرفدن تأسیس ایدیش: وظیفه لر یومی غزه ته لری
کتیرتوب کونده ایکی اوچ ساعت اوقومق. اعضا سنک
اکثریسیله کوروشدم هپسنده در بن بر عشق عرفان، صمیمی
بر آرزوی ترقی وار هله پک برباد اولان طرز حیات لرینه
قارشی قوتلی بر حس نفرت طویانلر اکسیک دکل . .
فقط، نه یاپه جقلرینی، بیلمیورلر، کوسته رهن دخی یوق.
بایوردیلرک اک جوق اوقودینی غزه ته (سمیل الرشاد)
(توحید) در دینه بیلیر. بونلری سد ایتدیکنه حکومت
جمهوریه من نه قدر اصابت ایتمشدر! هانکی دکانه کیرسه کز،
مطلقا بو غزه لردن برینی کورورسکز. اسکی نسخه لرینی
بیله صاقلایورلر . .

درنک کنج لارینه (صهی صحیفه لر) له، (اجتهاد) ه
آبونه اولم لرینی توصیه ورجا ایتدم. فقط قولای قولای
قابل ارضا و الزام دکلرکه . . فکر سز لکدن خسته لقدن
اولدیکه لرینی دوالرینک بورساله لرده اولدیفنی مکرراً
سویله دیکم حالده اکلا تهمدم! . درنک نامه بر (اجتهاد)
ایله (جهان اسلامه دأثر) ی کوندیرسه کز پک ایی اولور.

نفس بایوردده ایچه فرنکیلی وار: کویلرک ایسه
بر خایلیسی بو خسته لقله معلولدر. بلدی دیسپانسر آچش
فقط، بورایه تخصیص ایتدیک یوز لیرا کیی اهمیتسز بر
پاره دن تصرفه قالقیور! . کویلردن کله بیلنلر معاینه و تداوی
ایدیلور. فقط اونلر کیدن کیسه یوق!! . سزک تصور
ایتدیکیز «صحه چاوشلری مکتلری»، آچیلسه یدی، بو کون
هیچ اولمزه بونار کویلره کیدر، صیتمه لی، فرنکیلی،
ورملی کویلریمزه دوا، شفا کورتورودی! . والحاصل
تشکیلات صحه نک اولماسی یوزندن بایورد کویلر
اریمکده ویتیمکده در!! .

کله جک نسخه من توقادی زاده شکیب بک افندینک
انفس بر منظمه سی و رسمی ایله تیزین ایدم جک .